

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР
В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 26 квітня 2024 року

Одеса
«Фенікс»
2024

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 15.05.2024 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів** : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 1000 с.
ISBN 978-617-8430-05-4

У збірнику відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології в умовах повномасштабного військового вторгнення. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їх конституційному вимірі у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики. Відображено наукові напрацювання у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)»364»»20»(062.552)

Матеріали видано в авторській редакції

Батанова Людмила Олександрівна СТАН МИТНОГО ОПОДАТКУВАННЯ У ПЕРІОД ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ	240
Іванченко Едуард Пилипович ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕДУРИ МИТНОГО ДЕКЛАРУВАННЯ ТОВАРІВ	241
Івасюк Ігор Георгійович ДЕЯКІ ЗАХОДИ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ЩОДО ЗАХИСТУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	244
Коваль Наталія Олексіївна ЦИФРОВІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОГО ЕКСПОРТНОГО КОНТРОЛЮ	246
Козарійчук Дмитро Васильович ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ МИТНОЇ СПРАВИ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ.....	248
Панчук Анна Олександрівна ЩОДО ЗМІНИ КОНЦЕПЦІЇ УПРАВЛІННЯ ПОРТАМИ В УКРАЇНІ	249
Плохута Євгеній Петрович ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ БЛОКЧЕЙН-ТЕХНОЛОГІЇ У МИТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ЗАСТОСУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ.....	252
Сергєєв Юрій Володимирович БЕЗПЕКА В ЧОРНОМОРСЬКОМУ РЕГІОНІ ТА РОЗВИТОК СТРАТЕГІЇ: НОВЕЛИ ЗАКОНОДАВСТВА США	254
Назарко Артем Аркадійович ПОСТ-МИТНИЙ КОНТРОЛЬ У РОЗУМІННІ СТАТТІ 337 ¹ МИТНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ.....	255
Омельченко Андрій Іванович РЕЖИМ ПІДВОДНОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ УКРАЇНИ: НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОГО БАЗИСУ.....	258
Рудик Марко Романович КОНТРОЛЬ СУДЕН ДЕРЖАВОЮ ПОРТУ У СИСТЕМІ ПРОТИДІЇ СУБСТАНДАРТНОМУ СУДНОПЛАВСТВУ	260

СЕКЦІЯ 7. ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СУДОУСТРОЮ, ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОКУРАТУРИ, ІНШИХ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ, АДВОКАТУРИ

Бакаянова Нана Мезенівна ПРОФЕСІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ АДВОКАТІВ В АСПЕКТІ ПРАВА НА СВОБОДУ ОБ'ЄДНАННЯ	262
Косюта Михайло Васильович УЧАСТЬ ПРОКУРОРА У РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВ ЗГІДНО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ	265
Кісліцина Ірина Олександрівна ПРОБЛЕМИ ДОТРИМАННЯ АДВОКАТАМИ ЕТИЧНИХ НОРМ ПРИ ВЕДЕННІ ОНЛАЙН-БЛОГІВ.....	267
Ковальчук Інна Сергіївна ПРАВОЗАХИСНА РОЛЬ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ У ВОЄННИЙ ЧАС	269
Кравченко Марина Олександрівна ПОРУШЕННЯ СУДДЕЮ СУДДІВСЬКОЇ ЕТИКИ ЯК ПІДСТАВА ДЛЯ ПРИТЯГНЕННЯ ДО ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	271
Кубаєнко Андрій Володимирович МОДЕЛІ ТА ПІДХОДИ ДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ	273
Свида Олексій Георгійович ОКРЕМІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЩОДО ПРАВОВОГО СТАТУСУ ПЛЕНУМУ ВЕРХОВНОГО СУДУ.....	275
Храпенко Олена Олегівна ЦИФРОВІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В АДВОКАТУРІ.....	277
Курганський Олександр Валерійович ОКРЕМІ АСПЕКТИ РЕФОРМУВАННЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ПРОКУРАТУР В УКРАЇНІ В СУЧАСНИЙ ПЕРІОД	279
Нестерчук Лілія Петрівна ПРИНЦИП ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА У ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ СУДОВОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	281
Зубрицький Олександр Олександрович ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЦЕДУРИ ПРИТЯГНЕННЯ АДВОКАТА ДО ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	283
Мозгальов Віктор Юрійович ТРАНСФОРМАЦІЯ КУЛЬТУРИ ПОВОДЖЕННЯ ЗІ ЗБРОЄЮ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ УКРАЇНИ ...	286
Полетило Павло Сергійович МОДЕЛЬ СПРАВЕДЛИВОГО ПРАВОСУДДЯ (ВИПАДОК, КОЛИ СВІДОК ОБВИНУВАЧЕННЯ ВІДСУТНІЙ В СУДОВОМУ ЗАСІДАННІ)	288
Хлистік Мирослава Андріївна ПРИМИРЕННЯ СТОРІН СПОРУ ШЛЯХОМ МЕДІАЦІЇ ПІД ЧАС СУДОВОГО ПРОЦЕСУ.....	291

Наступним елементом застосування інновацій у роботі митних органів можна назвати запровадження електронної системи декларування, іншими словами «електронна митниця», що означає автоматичний обмін інформацією між митними органами та суб'єктами підприємницької діяльності.

Ще однією інновацією у сфері митної справи є система аналізу та управління ризиками (далі – СУР). Застосування цієї системи суттєво полегшує діяльність митних органів. За допомогою СУР можливо оптимізувати принцип вибірконості та мінімізувати ризики порушення норм митного законодавства. Для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності СУР також є спрощенням їхньої діяльності, коли вони зарекомендували себе як доброчесні суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності.

Виходячи із вищезазначеного, необхідно зробити висновок, що Україна із введення інноваційних технологій у сфері митної справи не відстає від інших країн та загальноєвропейських світових стандартів. Але складна економічна ситуація у режимі воєнного стану в країні наносить значний негативний вплив на проведення інноваційної діяльності у сфері митної справи, а конкретно виникають труднощі у разі: вивезення з України високотехнологічних товарів, надання пільг при ввезенні інноваційного обладнання, застосування заходів нетарифного регулювання ЗЕД (сертифікація, квотування, ліцензування) тощо.

Таким чином, за для подолання кризової ситуації у сфері застосування інноваційних технологій у сфері митної справи доцільним уявляється зосередження уваги на розвитку науково-технологічного процесу, удосконалення митного законодавства для запровадження сучасних інновацій та інших інноваційних проектів тощо.

Список використаних джерел

1. Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року : розпорядження КМУ від 10.07.2019 р. № 526-р. *Офіційний вісник України*. 2019. № 57. Ст. 1983. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80#Text> (дата звернення: 26.03.2024).
2. Петришин Н. Я. Удосконалення взаємодії митних органів з підприємствами шляхом впровадження інноваційних технологій. *Економіка. Фінанси. Право*. 2020. № 5/1. С. 24–28. URL: http://efp.in.ua/public_html/uploads/articles/files/38/423/6.pdf (дата звернення: 26.03.2024).
3. Про приєднання України до Конвенції про процедуру спільного транзиту : Закон України від 30.08.2022 р. № 2555-IX. *Офіційний вісник України*. 2022. № 71. Ст. 4294. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2555-20#Text> (дата звернення: 26.03.2024).

Ключові слова: воєнний стан, інноваційна діяльність, електронна митниця, митні органи, нова комп'ютеризована транзитна система, система управління ризиками.

Keywords: military position, innovative activity, electronic customs, customs authorities, new computerized transit system, risk management system.

Панчук Анна Олександрівна

*начальник сектору нормативно-правової роботи та міжнародного супроводу юридичної служби апарату управління державного підприємства
«Адміністрація морських портів України»*

ЩОДО ЗМІНИ КОНЦЕПЦІЇ УПРАВЛІННЯ ПОРТАМИ В УКРАЇНІ

Масштабне реформування управління портами в Україні, що спричинило концептуальний перерозподіл державних та приватних ролей у системі адміністрування їх роботи, розширення присутності приватних операторів і власників, а також зміна економічного контексту та технологічного середовища сприяли оновленню функцій порту та ролі портової влади.

Традиційними ролями портової адміністрації є роль орендодавця, регулятора та оператора порту. Як орендодавець, адміністрація порту управляє підконтрольними активами (зокрема, це стосується утримання у належному стані інфраструктури порту); як регулюючий орган, адміністрація порту встановлює правила розвитку, межі планування, організацію надання послуг, забезпечення дотримання безпеки; міжнародних та національних правил та норм; як оператор, адміністрація порту надає щоденні послуги суднам (лоцманська проводка, буксирування, розвантаження, перевантаження, зберігання).

З кінця 1990-х років у світі спостерігаються зміни у діловому та політичному середовищі, в якому функціонують порти, змін зазнають також й їхні функції. Зокрема: 1) передача повноважень управління підтверджує ідею, що адміністрація порту діє як корпоратизована та/або комерційна організація, яка автономно визначає на місцевому рівні планування, розвиток та управління діяльністю у відповідному порту під свою відповідальність; 2) концесія зменшила роль адміністрації порту як оператора, оскільки цю роль все частіше беруть на себе спеціалізовані оператори терміналів, які орендують термінальні приміщення на тривалий період часу (до 30 років). Вагоме обґрунтування цього процесу полягало у тому, що керівництво порту, як правило, мало продуктивність своїх термінальних операцій. Як наслідок, адміністрація порту має керувати портами, де операції надаються кількома постачальниками послуг, включаючи глобальних операторів, які мають активи в різних країнах; 3) управління кластером є новою тенденцією, коли адміністрація порту бере на себе лідерство у діяльності, яка традиційно була поза її юрисдикцією. Це охоплює створення внутрішніх терміналів і логістичних зон (самостійно чи спільно), різноманітні стратегії для моніторингу та покращення продуктивності (наприклад, управління відносинами із зацікавленими сторонами, маркетингові стратегії та інтернаціоналізація діяльності), створення систем портового співтовариства, сприяння екологічним, соціальним ініціативам та участі у навчанні та освіті для роботи, пов'язаної з портом, а також сприяння відносинам з прилеглими міськими районами; 4) зростання портової діяльності та регіоналізація портів поставили нові цілі пов'язані з економічною, соціальною та екологічною стійкістю та необхідністю забезпечення соціального визнання портових операторів «securing the port's license to operate» [1, p. 23].

Посібник Конференції ООН з торгівлі та розвитку для планувальників портів у країнах, що розвиваються, визначає такі повноваження національної адміністрації порту за умови, що оперативні рішення будуть прийматися на місці: 1) повноваження затверджувати пропозиції портових інвестицій у розмірі, що перевищує певну цифру; критерієм схвалення буде те, що пропозиція загалом відповідає національному плану, який буде підтримувати влада; 2) повноваження встановлювати загальні фінансові цілі для портів (наприклад, необхідний прибуток від інвестицій, визначений на загальній основі), із спільною політикою щодо того, яка інфраструктура буде фінансуватися централізовано, а не місцево, а також консультувати уряд щодо заявок на кредит; 3) повноваження регулювати ставки та збори відповідно до вимог для захисту суспільних інтересів; 4) повноваження встановлювати загальні стандарти найму, загальну структуру заробітної плати та загальні кваліфікації для просування по службі; і повноваження затверджувати загальні профспілкові процедури; 5) повноваження щодо встановлення принципів ліцензування портових працівників або агентів; 6) повноваження збирати, порівнювати, аналізувати та поширювати статистичну інформацію про портову діяльність для загального використання; 7) повноваження діяти як юридичний радник місцевих портових адміністрацій [2].

На теперішній час адміністрація морського порту бере на себе значну кількість додаткових функцій. Як і багато інших підприємств, порти мають бути екологічними, а також виконувати низку соціальних та управлінських зобов'язань. Соціальна відповідальність посилила занепокоєння щодо розподілу витрат і доходів від розвитку порту, а існування багатьох зацікавлених сторін призводить до поступових змін у механізмах управління портом і способах прийняття рішень. Поряд з новими бізнес-орієнтованими підходами у державному управлін-

ні поступово змінюється стратегічна роль портової адміністрації, що пов'язана з підвищенням рівня портової влади у новому портовому середовищі управління портом та функцій і діяльності суб'єктів управління у сучасних портах для підвищення їх конкурентоспроможності. Таким чином, поступово відбувається розвиток нової парадигми, а саме підприємницької ролі портової влади, яка швидко розвивається та адаптується до нових змін. Підприємницька роль портової влади проявляється у все більшій необхідності раціонального, вільного від політичного втручання управління ризиками у поєднанні з суворою фінансовою дисципліною та прорахунками діяльності. У зв'язку з цим, підприємницький характер діяльності сучасних портів, вимагає:

1) чіткої стратегії розвитку, проте така стратегія не має обмежуватися географічними межами порту, вона стратегія має створювати партнерство і за межами порту для підвищення його конкурентоспроможності;

2) стабільних конструктивних відносин із зацікавленими сторонами (урядовими та неурядовими організаціями, місцевою владою, бізнес-спільнотою, галузевими об'єднаннями тощо) для отримання дозволів, необхідних для забезпечення роботи порту та розширення його діяльності. У цьому контексті треба працювати не лише на локальному чи національному рівні, а й на міжнародному. У зв'язку з цим варто підтримати позицію А. В. Мишко стосовно необхідності розбудови міжнародного складника системної і комунікативної діяльності у питаннях здійснення державної політики розвитку морського порту [3, с. 147].

3) Стратегії підвищеної гнучкості та адаптованості, що виходить за межі довгострокових планів інфраструктури та схвалена ключовими зацікавленими сторонами. У цьому контексті необхідно звернути увагу на два суттєвих елементи. Перший пов'язаний з перспективою написання «вистражданих» національних довгострокових планів розвитку (на 25 років), адже в умовах глобалізації економіки, інноваційного розвитку підприємства та цифрової трансформації, прогноз розвитку порту навіть на 10 років матиме сумнівний характер, оскільки для стабільної роботи порту необхідними є політична стабільність на внутрішньому та зовнішньому ринку, постійні дієві комунікації при плануванні та реалізації державної політики розвитку портів, не говорячи про необхідність вирішення політичних, а тим більше збройних конфліктів, що суттєво впливають на роботу порту. Другий суттєвий елемент пов'язаний з можливістю «схваленням ключовими зацікавленими сторонами» плану розвитку інфраструктури. Так адаптованість та гнучкість може бути забезпечена можливістю прийняття такого рішення достатньо швидко.

Підсумовуючи необхідно відзначити, що управління портами засвідчує розвиток у напрямку незалежного приватного управління. Зі зростанням морського трафіку портові термінали та види діяльності мають тенденцію до розширення від своїх початкових місць до місць, що пропонують кращий морський і сухопутний доступ. Керівництво портів також поступово рухається до більш незалежного та амбітного приватного управління.

Список використаних джерел

1. Trujillo L., Nombela G. Privatization and regulation of the Seaport Industry. 1999. URL: <https://doi.org/10.1596/1813-9450-2181>
2. Port development. A handbook for planners in developing countries. URL: <https://repository.tudelft.nl/islandora/object/uuid%3Ab3511e5e-7630-45dd-8461-dae7c8165643> (дата звернення: 15.03.2024).
3. Мишко А. М. Державна політика щодо розвитку морських портів України: комунікативний аспект. *Економіка та держава*. 2014. № 10. С. 145–148. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/20_2014/45.pdf (дата звернення: 15.03.2024).

Ключові слова: морські порти, управління, портова галузь, портова адміністрація, приватне управління.

Keywords: sea ports, administration, port industry, port administration, private administration.